חדא מינייהו במולי מבטיל קמ"ל אמר רב יוסף אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבי אליעזר בן יעקב *א"ל אביי הלכה מכלל דפליגי? אמר ליה מאי נפקא לך מינה? אמר ליה *גמרא גמור זמורתא תהא: **מתני'** **קושרין דלי בפסקיא אבל לא בחבל רבי יהודה מתיר, כלל אמר רבי יהודה: כל קשר שאינו של קיימא אין חייבין עליו: **גמ'** חבל דמאי? אי לימא חבל דעלמא ורבי יהודה מתיר קשר של קיימא הוא אלא (א) חבל דגרדי, למימרא דרבנן סברי גזרינן חבל דגרדי אטו חבל דעלמא ורבי יהודה סבר לא גזרינן ורמינהו *חבל דלי שנפסק לא יהא קושרו אלא עונבו *ורבי יהודה אומר כורך עליו פונדא או פסקיא ובלבד שלא יענבנו קשיא דר' יהודה אדרבי יהודה קשיא דרבנן אדרבנן? דרבנן אדרבנן לא קשיא: חבל בחבל מיחלף עניבה בקשירה לא מיחלפא דר' יהודה אדרבי יהודה לא קשיא: התם לא משום דמיחלפא עניבה בקשירה אלא עניבה גופה קשירה היא. א"ר אבא *אמר רב חייא בר אשי אמר רב מביא אדם חבל מתוך ביתו וקושרו בפרה ובאיבוס איתיביה רבי אחא אריכא דהוא רבי אחא בר פפא לרבי אבא חבל שבאיבוס קושרו בפרה, ושבפרה קושרו באיבוס ובלבד שלא יביא חבל מתוך ביתו ויקשור בפרה ובאיבוס התם ① חבל דעלמא הכא חבל דגרדי. אמר רב יהודה אמר שמואל *כלי קיואי מותר לטלטלן בשבת, בעו מיניה מרב יהודה כובד העליון וכובד התחתון ② מהו? *אין ולאו ורפיא בידיה, איתמר אמר רב נחמן אמר שמואל כלי קיואי מותר לטלטלן בשבת אפילו כובד העליון וכובד התחתון אבל לא את העמודים **א"ל רבא לרב נחמן מאי שנא עמודים דלא אילימא דקעביד גומות, גומות ממילא קא הויין דתנן *הטומן לפת וצנונות תחת הגפן אם מקצת עליו מגולין אינו חושש לא משום כלאים ולא משום שביעית ולא משום מעשר וניטלין בשבת התם לא אתי לאשוויי גומות הכא בבית ③ אתי לאשוויי גומות. בעא מיניה ר' יוחנן מרבי יהודה בר ליואי כגון כובד העליון וכובד התחתון מהו לטלטלן בשבת? אמר ליה אין מטלטלין, מה טעם? לפי שאין ניטלין: **מתני'** מקפלין את הכלים אפילו ארבעה וחמשה פעמים, ומציעין את המטות מלילי שבת לשבת אבל לא משבת למוצאי שבת רבי ישמעאל אומר מקפלין את הכלים ומציעין את המטות מיום הכיפורים לשבת. *וחלבי שבת קריבין ביום הכיפורים אבל לא של יוה"כ בשבת ר"ע אומר לא של שבת קריבין ביום הכיפורים ולא של יום הכיפורים קריבין בשבת: **גמ'** אמרי דבי רבי ינאי °לא שנו אלא באדם אחד אבל בשני בני אדם לא, ובאדם אחד נמי לא אמרן אלא בחדשים אבל בישנים לא, וחדשים נמי לא אמרן אלא בלבנים אבל בצבועים לא, ולא אמרן אלא שאין לו להחליף אבל יש לו להחליף לא *תנא של בית רבן גמליאל לא היו מקפלים כלי לבן שלהן מפני שהיה להן להחליף אמר רב הונא אם יש לו להחליף יחליף ואם אין לו להחליף ישלשל בבגדיו מתקיף לה רב ספרא והא מיתחזי כרמות רוחא? כיון דכל יומא לא קעביד והאידנא הוא דקא עביד לא מיתחזי כרמות רוחא °וכבדתו מעשות דרכיך- וכבדתו שלא יהא מלבושך של שבת כמלבושך של חול וכי הא *דרבי יוחנן קרי למאניה מכבדותי, מעשות דרכיך שלא יהא הילוכך של שבת כהילוכך של חול ממצוא חפצך *חפציך אסורין חפצי שמים מותרין ודבר דבר שלא

חדא מינייהו · אחד מן הראשים [נ"א] חד מינייהו מבטל ליה כשמוליך הבהמה לא יתיר אלא אחד מהן ויוציאנה בדוחק: **מכלל דפליגי** · בתמיה ומאי איפלגו הא דמי נמי לדלעיל: **מתני' קושרין דלי בפסקיא** · ע"פ הבור דפסקיא לא מבטל [ליה] התם: **אבל לא בחבל** · דמבטל ליה התם והוי קשר של קיימא שהרי קשור ותלוי שם תמיד: **ורבי יהודה מתיר** · בגמרא מפרש: **גמ' בחבל דגרדי** · פליגי דצריך לה ולא מבטל לה: **חבל דלי שנפסק** · באמצעיתו: **לא יהא קושר** · דקשר של קיימא הוא לעולם: **כורך עליו** · מחבר שני ראשי הפיסוק זה על זה וכורך עליהם פונדא אזור חלול או פסקיא פיישול"א: **ובלבד שלא יענבנו** · לחבל דר"י סבר גזרינן עניבה אטו קשירה ורבנן לא גזרו: **מיחלף** · אינו ניכר בין זה לזה ואי שרינן בדגרדי אתי למישרי בדעלמא: **וקושרו בפרה** · ראשו אחד והשני באבוס ולא חיישינן שמא כשיתיר הפרה לא יתיר אלא הקשר שבראשה ויבטל החבל באבוס שיהא מוכן לכך או יתיר שבאבוס ויבטל אותו שבפרה ונמצא האחד של קיימא: **כלי קיואי** · כלי אורגים ואיידי דאיירי בחבל דגרדי נקט לה הכא: **מותר לטלטלן** · לשני הקנים לתשמיש אחר ושמעינן דאין גרדי מקפיד עליהם °ולא הוי מלאכתן לאיסור: **כובד עליון ותחתון** · *אנשובל"ש: **מהו** · מי אמרינן איידי דיקירי לא חזו לתשמיש אחרינא °והוה ליה דבר שמלאכתו לאיסור: **ורפיא בידיה** · רפויה היתה התשובה בפיו אם לאסור אם להתיר: **העמודים** · טריטו"ש בלע"ז אותם המתקבעות שאורגין בהן הגסים: **דקא עביד גומא** · כשנוטלן מן הארץ שהן תחובות בגומא מזיז העפר ועביד גומא מקום העמוד: **מקצת עליו מגולין** · משום ניטלין בשבת נקט לה דאי לא הוי מגולין אין לו במה לאוחזה: **אינו חושש** · לפי שאינה מושרשת: **ולא משום מעשר** · להיות בטילה בנטיעה זו וכשנוטלה יצטרך לחזור ולעשר: **לפי שאין ניטלין** · אף בחול מפני כובדן הלכך כל מלאכתן לכך: **מתני' מקפלין את הכלים** · בגדים כשפושטן מקפלין מפני שמתרככין מכיבוסם, ומתקמטי' כשאינן מקופלים: **אפי' ד' וה' פעמים** · כדי לחזור וללובשן בו ביום: **מיוה"כ לשבת** · כגון אם חל יוה"כ להיות בע"ש: **קריבין ביוה"כ** · שחל להיות במוצאי שבת: **גמ' בשני בני אדם** · כשמקפלין אותן מפשטין קמטיהן ונראין כמתקנין: **ישנים** · קיפולן מתקנן יותר מן החדשים שהחדשים קשין מאליהן ואין ממהרין לקמוט: **צבועין** · קיפולן מתקנן: **יש לו** · אחרים להחליף היום לא: **כלי לבן שלהן** · רבותא נקט וכל שכן לצבועים: **יש לו להחליף יחליף** · מי שיש לו בגדים לבד מאותן שלבש בחול יחליפם בשבת: **ישלשל בבגדיו** · כלפי מטה כמו שיהיו ארוכים והוא מדת עשירים היושבים בביתם ואינם צריכים לסלק בגדיהם מן הארץ בשביל מלאכה וכבוד שבת הוא: **מכבדותי** · שמכבדין בעליהן: **שלא יהא הילוכך כו'** · לקמן מפרש להו: **ממצוא חפצך** · כי ההוא דאמרינן בעירובין (דף לח:) לא יטייל אדם לסוף שדהו בשבת לידע מה היא צריכה [אחר השבת]: **חפצי שמים מותרים** · כגון פוסקים צדקה ומשדכין על התינוקות ליארס (לקמן קנ:) : שלא

תורה אור

כלל אמר ר"י · תימה היכא קאי אי אמילתיה קמייתא התם מתיר לגמרי והכא קתני אין חייבין עליו משמע הא איסורא איכא כדדייק הש"ס לעיל וי"ל דה"ק כל קשר שאינו של קיימא אין חייבין עליו הא של קיימא חייבין עליו ואפי' עניבה לאפוקי מדרבנן דאמרו עניבה לאו היינו קשירה א"נ אמאי דקתני ברישא אין חייבין עליהם קאי רבי יהודה:

התם חבל דעלמא הכא חבל דגרדי · וקמ"ל רב דלא גזרינן חבל דגרדי אטו חבל דעלמא וכר' יהודה א"נ אפי' רבנן מודו דאפי' בחבל דעלמא לא שכיח שיהיה קשר של קיימא כשקושרו בפרה ובאבוס ולהכי לא גזור בחבל דגרדי:

מקפלים כלים כו' · מכאן למדנו דאסור לקפל טליתות של ב"ה לפי שהם צורך מחר:

אבל יש לו להחליף לא · ולנו שיש לנו להחליף אסור ומספקא ר"י אי קרי יש לו להחליף כשאין לו יפה כזה: שלא

לעיל מו: קי: [וש"נ]
ביצה כד:
ע"ז נג:
פסחים יא.

הגהות הב"ח
(א) גמ' אלא בחבל דגרדי:

פסחים שם
[עירובין לו. סוכה לג:]
כ"א א"ר חייא א"ר יוחנן
[לקמן קמ:]
[לקמן קמו: ב"מ יד: קידושין סה.]
כלאים פ"א מ"ט לעיל נ: עירובין עז.
[יומא מו. סוכה מד:]
[תוס' פי"ג]
ישעיה נח יג
ב"ק לב: סנהדרין נח:
[לקמן קנ.]

יא א מיי' וסמג שם טוש"ע שם סעיף ד:
יב ב מיי' שם הלכה ב טוש"ע שם סעיף א:
יג ג מיי' שם הלכה ה טוש"ע שם סעיף ה:
יד ד ה מיי' שם הל' ג טוש"ע שם סעיף ז:
טו ו ז מיי' פכ"ו מהל' שבת הלכה א:
טז ח מיי' פכ"ג מהל' שבת הלכה ז:
יז ט מיי' פכ"ב מהל' שבת [הלכה כב] סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סי' שב סעיף ג:
יח י מיי' פ"ל שם הל' ג ופ"ה מהל' דעות הל' ט סמג עשין ל טוש"ע א"ח סי' רסב סעיף ב:
יט כ מיי' פכ"ד שם הלכה א סמג שם ולאוין סה טוש"ע א"ח סי' שו סעיף א:
כ ל מיי' שם הל"ט טוש"ע שם סעיף ו:

◆

רבינו חננאל

כולן אלא קתני כל הכף כולו סתמא והאי כף סתמא שאם נפסק עדיין טמא הוא ככף של תרסיות קתני והוא שבמקום העקב ומאוזן לאוזן הוא סביב העקב והאי דקתני הכף שלו שאם נפסק רובו טהור. הכף של סנדל שהוא מן הסנדל גופו אם ניטל רובו טהור. ואקשי' ומי סבר לה ר' יוחנן כר' יהודה והאמר ר' יוחנן הלכה כסתם משנה. ותנן סנדל שנפסקה אחת מאזניו ותיקנה טמא מדרס. מאי לאו לא שנא פנימית ול"ש חיצונה כיון דמשתריא חדא מינייהו טמא. ודחי' לא נפסקה פנימית שנינן אבל נפסקה חיצונה טהור ואמרי' אי אישתביקא בכללא אפשר לשנויי כדקאמרת. אלא מדקתני סיפא נפסק שניה ותיקנה טהור מן המדרס אבל טמא מגע מדרס דהא פרים בה ומפרש סוף מאי דאית בה ואי דוקא פנימית קתני אדמפרש אם נפסקה אח"כ שניה ותיקנה נפלת בקמייתא וניתני בד"א שנפסקה פנימית אבל נפסקה חיצונה טהור ופרקי' אמר רב יצחק ב"ר יוסף תהא משנתנו בסנדל שיש לו ד' אזנים וד' תרסיותים ובהאי סנדל תנינן נפסקה אחת מאזניו סתם משמע אפי' חיצונית והוא כגון סנדל שיש לו ב' אזנים פנימיות זו מצד זו וב' חיצונות זו מצד זו שאם תפסק אחת מן החיצונות הא קיימא חברתא בדוכתא דהיא נמי חיצונית ובהדא פנימית וכנגדה הדא חיצונה סגיא ומשום הכי טומאתו של סנדל בדוכתא קיימא אבל היכא דליכא חיצונה אלא חדא נפסקה בטל הוא סנדל מתורת כלי דפנימית לחיזוק בעלמא עבידא. הדרך הסנדל אזן אחת חיצונה ואזן אחת פנימית ויש שעושי' שתים שתים אם תפסק האחת תשאר האחרת במקומה ועל זה שנינו נפסקה טמא. כי אתא רבין אמר משמות דרב הלכה כר' יהודה ור' יוחנן אמר אין הלכה כר' יהודה ואסיקנא אמוראי נינהו ואליבא דר' יוחנן כלומר יש אמורא שאומר מדמתרץ ר' יוחנן אליבא דר' יהודה ש"מ הלכתא כר' יהודה ויש אומר כי בפירוש א"ר יוחנן אין הלכה כר' יהודה ואע"ג דמספקא לן הי מנייהו דוקא כיון דאשכחנא רב יוסף דעבד עובדא כר' יהודה ורב נמי אמר הלכה כר' יהודה ורב יצחק בר יוסף נמי מתרץ וא' תהא משנתנו בסנדל שיש לו ד' אזנים וד' תרסיותים כדי שלא לשבור דבריו של ר' יוחנן עבדינן כר' יהודה: תנן כל כלי בעלי בתים שיעורן כרימונים בעי חזקיה ניקב כמוציא זית וסתמו וחזר וניקב נקב אחר דהוו נקבים זה בצד זה וכל אחד סותמו קודם שניקב הנקב האחר והוו להו כולהו במוציא רימון מי אמרינן כיון דאית בהו ככולהו שיעור רימון טהור אותו כלי מטומאתו או דלמא כיון דבעידנא דכד ניקב האי ניקבא הנקב ראשון סתום היה וכיון שנסתם כאילו לא ניקב הוא וכיוצא בה בעי בעושין פסין [כ"ד ע"א] פרץ אמה וגדרה פרץ אמה וגדרה עד שהגיע [ליותר מי'] מהו וא"ל ר' יוחנן לא שנית לנו סנדל שנפסקה אחת מאזניו ותיקנה טמא מדרס נפסקה שניה ותיקנה טהור מן המדרס אבל טמא מגע מדרס. פי' כשתפסק אחת מאזניו והוא טמא מדרס עדיין טומאתו עליו שבפסיקת אוזן אחת לא יצאה מתורת כלי ועמד ותיקנה כשתפסק השניה אע"פ שהראשונה מתוקנת היתה בשעה שנפסקה השניה בפסיקת שניה טהר מן המדרס שהיה טמא ופרחה אותה הטומאה אבל דומה כאלו נגע באותו ראשון שהיה טמא מדרס ונמצא זה השני טמא מגע מדרס ואליבא דרבנן איזו אוזן שנפסקה תחלה בין הפנימית בין החיצונית ונפסקה שניה אחריה כך דינה אבל אליבא דר' יהודה אם נפסקה החיצונית לאלתר טהור אבל אם נפסקה פנימית תחלה הרי היא בטומאתו עד שתפסק החיצונית טהור מן המדרס ולא יכלת לאוקומה הא מתני' אליבא דר' יהודה ולפום הדין פירושה דחזקיה ור' יוחנן בסנדל שיש לו ב' אזנים דקאמר מ"ש ראשונה אי מיפסקא אינו טהור דהא קיימא שניה אי אמרת חיצונה נפסקה תחלה הרי טהור מאלתר ואי אמרת פנימית נפסקה תחלה הכי [היכי] מקשי ליה שניה נמי אי מיפסקא לא לטהר דהא קיימא ראשונה ומ"ש(פנימית) [מפנימית]בדקיימא לר' יהודה אלא הכין אליבא

רב נסים גאון

דלת והנח לה שעורים תבן ומים עמד והניח לפניה שעורים תבן ומים והיתה אוכלת ושותה לפיכך אמרו כשם שהצדיקים הראשונים חסידים כך בהמתן חסידין ומעשה חמורו של ר' פנחס בן יאיר מפרש בפרק א' דשחיטת חולין (דף ז) ר' פינחס בן יאיר הוה אזיל לפדיון שבויים כו' איקלע לההוא אושפיזא רמו שערית לחמריה ולא אכלה נקרונהו ולא אכלה חמושינהו לא אכל אמר להו דילמא לא מעשרן עשרונהו ואכל אמר להו עני זה הולך לעשות רצון קונו ואתם מאכילין אותו טבלין ואיתא נמי במסכת דמאי (פרק א) ובמסכת שקלים דבני מערבא (פרק ה) : יש לו להחליף יחליף אין לו להחליף ישלשל בבגדיו . בבראשית דר' הושעיא (פרשה יא) משכחת לה ומפרש בתוספתא ויברך אלהים את יום השביעי ברכו בעטיפה ר' הונא אמר צריך להחליף אבין בר חסדאי אמר צריך לשלשל ר' ירמיה ור' זעירא אמרו צריך לשלשל · ורחצת

גליון הש"ס רש"י ד"ה מותר לטלטלן ולא הוה מלאכתן לאיסור. ע"ל קכב ע"ב תד"ה כתח: שם ד"ה מהו וכו' והו"ל דבר שמלאכתו לאיסור. ע"ל קכג ע"א תד"ה בסיכי :

נושא
קשירת
חבל לדלי - מח'
ר' יהודה וחכ' בחבל גרדי

נושא
עניבה
מח' ר' יהודה וחכ'
אי דינו כקשר או לא

נושא/מבנה
◇
כלי קיואי
(כלי אורגים)
ג' דיעות
בענין טלטול
כובד עליון
וכובד תחתון

נושא
- קיפול בגדים
- הצעת מיטות
- הקרבת חלבי שבת ביוה"כ - מח' רבנן ור"ע

נושא
שינויים לכבוד שבת
על פי הפסוק
ישעיה נח:יג

* הקורות של האורג אשר אליהם מחובר השתי

** הערה -
טעם לסוגריים
דיש
להבליט
מראש ג'
דיעות
בהתייחסות
לכובד עליון
וכובד תחתון
ואח"כ לחוד
לתדבן החלק
הממוסגר

** לסיכום:
היתר קיפול =
אדם אחד
בגד חדש
לבן
ואין לו להחליף

*ברכות
לט:
...לא מיתחזי
ברעבתנותא

ישעיה נח:יג
אם תשיב משבת
רגלך עשות חפציך
ביום קדשי וקראת
לשבת עונג לקדוש
ה' מכבד וכבדתו
מעשות דרכיך ממצוא
חפצך ודבר דבר